

**ĐỀ THI KHẢO SÁT CHỌN ĐỘI TUYỂN HỌC SINH GIỎI
NĂM HỌC 2025 - 2026**

Môn: Ngữ văn

Thời gian làm bài: 180 phút, không kể thời gian giao đề

Đề thi gồm 02 trang

Họ và tên thí sinh..... SBD:.....

Đọc văn bản:

*Trăm trứng mẹ Âu Cơ, những quả trứng vũ trụ
Và một ngày nở ra
Ta đắm hương một chiều sen xanh mướt
Mẹ ru ta ngàn xưa tiếng Việt*

*Hạt gạo trắng nuôi ta mặn mòi châu thổ
Tóc ta bay cùng phấp phới cánh cò
Gom rơm mục đồng về lót gối
Hành trình dài, thao thức cơn mơ*

*Gặt mùa nắng chín
Châu thổ Cửu Long nghiêng bến
Trường Sơn điệp trùng cuộn lời
Hồng Hà phù sa ta*

*Ta đã qua bao phố phường tráng lệ
Paris ánh sáng hay London cổ kính
Lòng vẫn trôi về bến
Cội nguồn vắng vắng à ơi
Mái đình cong trắng khuyết
Triền sông mướt câu hò
Đường làng rơm thơm vào trí nhớ
Rặng tre già măng non ta*

*Về dòng thác người cuộn về muôn hướng
Chảy không nguôi dòng máu Lạc Hồng
Giấc mơ nào từng ôm ấp biển Đông?*

(Trích Là Việt, Tập thơ *Tổ quốc gọi tên mình*,

Nguyễn Phan Quế Mai, NXB Phụ nữ, 2015, tr 14 - 15)

*** Chú thích:**

- Nguyễn Phan Quế Mai là một nhà văn, nhà thơ, dịch giả với tiếng thơ chan chứa tình yêu con người, sự sống, quê hương, đất nước. Trong thơ chị, ta bắt gặp một tấm lòng trắc ẩn sâu xa dành cho những số phận nhỏ bé, cô đơn, dễ bị gạt ra bên lề – bất kể màu da hay quốc tịch.

- Bài thơ *Là Việt* (in trong tập *Tổ quốc gọi tên mình*) là một trong những tác phẩm tiêu biểu, thể hiện rõ phong cách nghệ thuật giàu nhân văn, đậm chất và thiết tha ấy.

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1 (4,0 điểm)

Từ bài thơ *Là Việt* của tác giả Nguyễn Phan Quế Mai, anh/chị hãy viết bài văn nghị luận với chủ đề: *Cội nguồn trong ta*.

Câu 2 (6,0 điểm)

Bàn về thơ ca, nhà nghiên cứu Nguyễn Đăng Mạnh cho rằng: *Thơ ra đời cốt để nói những điều sâu kín nhất, mơ hồ nhất của tâm hồn con người*.

Anh/chị hãy kết nối với bài thơ *Là Việt* của Nguyễn Phan Quế Mai viết bài văn nghị luận trình bày cảm nhận *những điều sâu kín, mơ hồ nhất* trong tâm hồn nhà thơ.

----- **Hết** -----

Thí sinh không sử dụng tài liệu, giám thị không giải thích gì thêm

ĐỀ THI KHẢO SÁT CHỌN ĐỘI TUYỂN HỌC SINH GIỎI

NĂM HỌC 2025 - 2026

Môn: Ngữ văn

HƯỚNG DẪN CHẤM

Câu	Nội dung	Điểm
1	Từ bài thơ <i>Là Việt</i> của tác giả Nguyễn Phan Quế Mai, anh/chị hãy viết bài văn nghị luận với chủ đề: <i>Cội nguồn trong ta</i> .	4,0
	a. Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận Mở bài nêu được vấn đề, Thân bài triển khai được vấn đề, Kết bài khái quát được vấn đề	0,25
	b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận Cội nguồn trong ta	0,5
	c. Triển khai vấn đề cần nghị luận thành các luận điểm, vận dụng linh hoạt các thao tác lập luận; kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng; dẫn chứng sinh động, chính xác và phù hợp * Giải thích - “Cội nguồn” là thuật ngữ được sử dụng để chỉ nguồn gốc, hoặc căn nguyên của một sự vật hay một khái niệm. Trong ngữ cảnh của con người, cội nguồn thường chỉ nguồn gốc một cá nhân, một gia đình, một văn hoá hoặc một xã hội... - Cội nguồn đóng một vai trò quan trọng trong việc hình thành bản sắc cá nhân, giúp con người nhận thức về nguồn gốc của mình. * Bàn luận - Vai trò quan trọng của cội nguồn: + Cội nguồn giúp chúng ta xác định bản sắc cá nhân (bao gồm những yếu tố như gia đình, ngôn ngữ, văn hoá và truyền thống). Bằng cách hiểu rõ cội nguồn của mình, chúng ta có thể xây dựng một bản sắc riêng, tự tin và kiên định trong mọi quyết định và hành động. + Cội nguồn cũng đồng thời đóng một vai trò quan trọng trong việc hình thành giá trị đạo đức, nhân cách của mỗi người. + Gắn kết chúng ta với cộng đồng và xây dựng tinh thần đoàn kết dân tộc. + Tinh thần “Uống nước nhớ nguồn” sẽ khơi gợi lòng biết ơn trong mỗi con người và lan tỏa tình cảm đó ra cộng đồng; tạo nên những thông điệp tích cực về truyền thống tốt đẹp của dân tộc. + Góp phần xây dựng đất nước trong thời đại mới phát triển bền vững và giàu bản sắc. - Mở rộng và phản đề: + Bên cạnh đó, cũng có những ý kiến trái chiều về cội nguồn (cho rằng sự tập trung quá nhiều vào cội nguồn có thể hạn chế sự tự do cá nhân và khả năng khám phá các lựa chọn mới; còn có nhiều người sống lạnh lùng, thờ ơ và vô ơn đối với những gì bản thân đang được hưởng; ... những người này đáng bị phê phán và cần thay đổi nhận thức, hành động. + Truyền thống, cội nguồn cần phải gìn giữ, nhưng cũng cần phải chọn lọc cho phù hợp với hiện đại, thực tế ngày nay để từ đó có thể mở rộng hiểu biết và ý thức về việc trân trọng cội nguồn của mỗi cá nhân con người.	2,5

	- Học sinh cần đưa ra dẫn chứng chính xác, phù hợp và thuyết phục. * Bài học nhận thức và hành động - Nhận thức được vai trò quan trọng của cội nguồn đối với cá nhân và xã hội. - Học sinh đưa ra được những bài học hành động phù hợp.	
	<i>d. Chính tả, ngữ pháp</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp tiếng Việt.	0,25
	<i>e. Sáng tạo</i> Thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận; có cách diễn đạt mới mẻ, có giọng điệu riêng	0,5
2	Bàn về thơ ca, nhà nghiên cứu Nguyễn Đăng Mạnh cho rằng: <i>Thơ ra đời cốt để nói những điều sâu kín nhất, mơ hồ nhất của tâm hồn con người.</i> Anh/chị hãy kết nối với bài thơ <i>Là Việt</i> của Nguyễn Phan Quế Mai viết bài văn nghị luận trình bày cảm nhận <i>những điều sâu kín, mơ hồ nhất</i> trong tâm hồn nhà thơ.	6,0
	<i>a. Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận</i> Mở bài nêu được vấn đề, Thân bài triển khai được vấn đề, Kết bài khái quát được vấn đề	0,25
	<i>b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận</i> Cảm nhận <i>những điều sâu kín, mơ hồ nhất</i> trong tâm hồn nhà thơ qua bài thơ <i>Là Việt</i> của tác giả Nguyễn Phan Quế Mai	0,5
	<i>c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm</i> <i>Triển khai vấn đề cần nghị luận thành các luận điểm, vận dụng linh hoạt các thao tác lập luận; kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng; dẫn chứng sinh động, chính xác và phù hợp</i> * Giải thích - “Những điều sâu kín” là những suy tư, trăn trở, những cung bậc tình cảm, những nỗi niềm tâm sự không dễ dàng bộc bạch mà ẩn giấu trong sâu thẳm tâm hồn con người. - “Mơ hồ” là những cảm xúc mong manh khó nắm bắt, khó diễn tả thành lời. => Nhận định đưa ra đặc điểm của thơ là tiếng nói của tình cảm, cảm xúc, phản ánh đời sống tâm hồn tình cảm, gửi gắm những suy tư, những nỗi niềm sâu kín cùng những cảm xúc mơ hồ mong manh của nhà thơ * Bàn luận - “Thơ của tôi là cánh cửa. Không cho ai mở dễ dàng” vì thơ ca gửi gắm những điều sâu kín nhất. - Thơ là tiếng nói của tình cảm, cảm xúc. Thơ ca không chỉ phản ánh hiện thực mà còn phản ánh đời sống tâm hồn tình cảm của nhà thơ, gửi gắm những suy tư, những nỗi niềm sâu kín cùng những cảm xúc mơ hồ mong manh. Thơ còn là những khoảnh khắc mơ hồ rung động trong trái tim của nhân vật trữ tình. - Vì thế, muốn hiểu được đời sống tâm hồn tình cảm của nhà thơ, muốn cảm nhận được cái hay, cái đẹp của thơ, người đọc cần phải cảm nhận được những điều sâu kín, những cảm xúc mơ hồ mà nhà thơ gửi gắm vào tác phẩm. * Kết nối với bài thơ <i>Là Việt</i> của Nguyễn Phan Quế Mai - Bài thơ <i>Là Việt</i> đã gửi gắm những điều sâu kín và mơ hồ của nhân vật trữ tình cũng như của những người con Việt Nam xa quê hương. + “Thơ của tôi là cánh cửa. Không cho ai mở dễ dàng” vì thơ ca gửi gắm những điều sâu kín nhất. Nhân vật trữ tình trong bài thơ <i>Là Việt</i> đã gửi gắm điều sâu kín về một nỗi nhớ “Hồn Việt” khắc khoải trong sâu thẳm trái tim mình.	1,0
		2,5

+ Đó là nỗi khắc khoải về nơi “chôn rau cắt rốn”; nơi kết tụ tình yêu của mẹ Âu Cơ và cha Lạc Long Quân, là nơi kết tụ những nhân duyên của cuộc đời, vũ trụ; về nơi “ta” được lắng nghe những lời ru đầu tiên trong cuộc đời. Lời ru của mẹ, lời ru của tiếng Việt từ ngàn xưa. + Đó là nỗi nhớ về một thời ký ức tuổi thơ vất vả nhọc nhằn nhưng ấp đầy kỉ niệm, ấp đầy những “hương đồng gió nội” với vị mặn mòi của châu thổ, vị ngọt bùi của hạt gạo, hương thơm của những “chên lúa đòng đòng”, với những cánh cò, những buổi chiều “gom rơm mục đồng về lót gôi”. + Đó là tình yêu, niềm tự hào về vẻ đẹp hùng vĩ của dải đất hình chữ S với những “Châu thổ Cửu Long”, với những dãy Trường Sơn điệp trùng và những dòng “Hồng Hà phù sa” cuộn trào sóng vỗ. - Thơ còn là những khoảnh khắc mơ hồ rung động trong trái tim của nhân vật trữ tình. + Đó là những xúc cảm, những nỗi nhớ băng khuâng khi nhân vật trữ tình dạo bước trên những phố phường tráng lệ và chợt nhớ về “bến”, về “Cội nguồn vắng vắng à ơi/ Mái đình cong trắng khuyết/ Triền sông mướt câu hò” + Đó là niềm tự hào kín đáo, sâu thẳm về “dòng máu Lạc Hồng” về một giấc mơ được trở về “ôm ấp” những tiếng sóng biển Đông. - Để gửi gắm những điều sâu kín, mơ hồ của nhân vật trữ tình, nhà thơ Nguyễn Phan Quế Mai đã sử dụng những hình thức nghệ thuật độc đáo: nhan đề, cấu tứ thơ độc đáo; thể thơ tự do; ngôn ngữ giàu hình ảnh, giàu cảm xúc; giọng điệu nhẹ nhàng, da diết; sử dụng kết hợp các biện pháp tu từ. * Đánh giá - Khẳng định “những điều sâu kín”, những cảm xúc “mơ hồ nhất” của Nguyễn Phan Quế Mai qua bài thơ <i>Là Việt</i>: Đó là nỗi nhớ da diết; niềm tự hào về vẻ đẹp của quê hương; tình yêu quê hương sâu sắc, chân thành; khát vọng được trở về đất Việt. Từ đó, đánh thức trong mỗi chúng ta, những người con Việt Nam nói chung và nhất là những người Việt đang ở thật xa bên “Trời Tây” nhận thức sâu sắc hơn về cội nguồn của chính mình, về dòng máu Việt, dòng máu Lạc Hồng đang chảy trong huyết quản của mỗi người để luôn nuôi dưỡng tình yêu, niềm tự hào, tinh thần trách nhiệm đối với cội nguồn dân tộc và khát vọng để trở về. - Khẳng định vai trò, sứ mệnh của thơ ca trong đời sống tinh thần của con người. Thơ ca là nơi gửi gắm những suy tư, nỗi niềm sâu kín, những rung động mơ hồ mong manh của con người, của nhà thơ. - Mở rộng vấn đề: Tuy nhiên, không nên đề cao vai trò gửi gắm và bộc lộ cảm xúc của con người mà lãng quên tài năng nghệ thuật của nhà thơ. Để gửi gắm được những nỗi niềm sâu kín, những cảm xúc mong manh, thơ ca phải cần đến những yếu tố nghệ thuật đặc sắc. - Rút ra bài học cho quá trình sáng tác và tiếp nhận thơ ca: Nhà thơ phải mở rộng tâm hồn để đón nhận những âm vang của cuộc đời và cả những âm vang sâu kín, mong manh trong tâm hồn con người. Đồng thời, nhà thơ còn cần lựa chọn những yếu tố nghệ thuật đặc sắc, độc đáo để thể hiện những xúc cảm, những suy tư, nỗi niềm đó. Và bạn đọc thơ cũng cần có tâm hồn đa cảm để cảm nhận cái hay, cái đẹp của thơ ca, để đồng điệu với nhà thơ.	0,5 0,5
---	-----------------------

	<i>d. Chính tả, ngữ pháp</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp tiếng Việt.	0,25
	<i>e. Sáng tạo</i> Thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận; có những kiến giải sâu sắc, mới mẻ; cảm thụ văn học tinh tế; diễn đạt hấp dẫn, có giọng điệu riêng.	0,5
TỔNG ĐIỂM		10,0

----- Hết -----